

การเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อการจัดการชุมชน

จำนวน ๖ ชั่วโมง

ศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองบุรีรัมย์

ความเป็นมา

“ชุมชน” เป็นสังคมฐานรากที่มีความสำคัญ มีวิถีวัฒนธรรมแตกต่างหลากหลายตาม ภูมิโนเวคน์ การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา เป็นการพัฒนาที่ถูกกำหนดมาจากข้างบนลงสู่ข้างล่าง ชุมชนไม่มี ส่วนร่วมในการกำหนด จึงไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงกับความต้องการของประชาชน จนก่อให้เกิดความ เปลี่ยนแปลง ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ชุมชนอ่อนแอประสบปัญหา ความยากจน สร้างความไม่เป็นธรรม ความเหลื่อมล้ำ และความขัดแย้งเกิดขึ้นในสังคม ทรัพยากร และ สิ่งแวดล้อมของชุมชนถูกทำลายจนเสื่อมโทรม ประชาชนไม่มีบทบาทสำคัญทางการเมือง ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติรับรองสิทธิชุมชน และประชาชน ให้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ของตนเอง ตามความหลากหลายของวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ตามวิถีชุมชน ท้องถิ่นเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาต่าง ๆ ของประเทศ และเป็นฟันเฟือง ที่สำคัญในการช่วยแบ่งเบาภาระในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของรัฐบาล การพึ่งตนเองของชุมชน สามารถ กำหนดอนาคตของชุมชนด้วยตัวเองได้ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความคิด ความเชื่อ และความสามารถของชุมชน โดยชุมชนเป็นผู้วางแผน เรียนรู้ สามารถวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความต้องการของตนเอง และเลือกวิธีปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหา หรือตอบสนองความต้องการของตนเองได้ และยอมรับต่อผลที่จะเกิดขึ้นตามมา ความสำคัญ ของการพึ่งตนเองประการหนึ่งก็คือ ไม่ได้เกิดจากคำสั่งเบียดเบียน แต่ต้องเกิดจากจิตสำนึก การมีส่วนร่วม ซึ่ง เกิดจากการอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากสมาชิกภายในชุมชนท้องถิ่นเอง ไม่เช่นนั้นแล้วการพึ่งตนเองของ ชุมชนจะตกอยู่ในลักษณะ “หยิบยื่น หรือยัดใส่” ทำให้เกิดลักษณะที่ต้องพึ่งพารัฐบาล ไม่ยอมช่วยเหลือตัวเอง มักรอคอยความช่วยเหลือ คำแนะนำ และร้องขอให้รัฐบาลเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหา และตอบสนอง ความต้องการต่าง ๆ

ศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองบุรีรัมย์ มีบทบาทหน้าที่ใน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โดยบูรณาการการเรียนรู้ในรูปแบบการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จิตอาสา การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ และรูปแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับ กลุ่มเป้าหมาย และบริบทของชุมชน โดยยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด และอุดมการณ์ของ แต่ละบุคคล ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนโดย ชุมชน จึงได้จัดทำ “หลักสูตรการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อการจัดการชุมชน” ขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชน กลุ่มเป้าหมาย ได้ฝึกการเรียนรู้ และวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนตนเอง ตามกระบวนการทางวิชาการ และหา แนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อนำสู่การพัฒนาในโอกาสต่อไป

หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อการจัดการชุมชน เป็นหลักสูตรที่ต้องการให้กลุ่มเป้าหมาย มีส่วนร่วมในการระดมสมอง แสดงความคิดเห็น และร่วมแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์จำลอง โดยใช้องค์ความรู้ตามเนื้อหาหลักสูตร และประสบการณ์ในชุมชนของตน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยมีหลักการของหลักสูตร ประกอบด้วย

๑. เป็นหลักสูตรที่มุ่งสร้างความเข้าใจความหมายของชุมชน และการจัดการชุมชนตามบริบทของพื้นที่
๒. เป็นหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ และทักษะ จากการฝึกปฏิบัติโดยการสร้างสถานการณ์จำลอง
๓. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหา และแนวทางการแก้ไขจากการกำหนดตัวอย่างร่วมกัน

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจความหมายของชุมชน และการจัดการชุมชน ตามบริบทของพื้นที่
๒. เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย เกิดทักษะ และรู้จริงจากการฝึกปฏิบัติ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหา และแนวทางการแก้ไขจากการกำหนดตัวอย่างร่วมกัน

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชน

ระยะเวลา

จำนวน ๖ ชั่วโมง

- ทฤษฎี จำนวน ๓ ชั่วโมง ๓๐ นาที

- ปฏิบัติ จำนวน ๒ ชั่วโมง ๓๐ นาที

โครงสร้างหลักสูตร

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑. ความหมายของชุมชน	- เพื่อให้ทราบความหมาย และองค์ประกอบของชุมชน - เพื่อให้ทราบข้อมูลชุมชนในการนำมาใช้ประกอบการจัดทำแผน	๑. ความหมายของชุมชน ๒. องค์ประกอบของชุมชน ๓. ชุมชนศึกษากับการพัฒนา	- บรรยาย - ชมวีดิทัศน์	๑ ชั่วโมง	

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๒. การจัดการชุมชน	- เพื่อให้ทราบหลักการบริหารจัดการชุมชน - เพื่อให้ทราบองค์ประกอบในการจัดทำแผนชุมชน	๑. การบริหารจัดการชุมชน ๒. หน้าที่ของการบริหาร และฐานข้อมูลชุมชน ๓. การวางแผนชุมชน	- บรรยาย - ชมวีดิทัศน์	๑ ชั่วโมง	
๓. การวิเคราะห์ปัญหาชุมชน	เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ชุมชนและเขียนแผนพัฒนาชุมชนได้	๑. การวิเคราะห์ปัญหาชุมชน (ตามตัวอย่างที่กำหนด) ๒. ฐานข้อมูลชุมชน ๓. การจัดทำแผนชุมชน	- บรรยาย - แบ่งกลุ่มเรียนรู้ - ระดมแนวคิด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - นำเสนอผลการวิเคราะห์ และแผนพัฒนาชุมชน	๑ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง
๔. แนวทางการแก้ไขปัญหา	เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ชุมชนและเขียนแผนพัฒนาได้	๑. การมีส่วนร่วมของชุมชน ๒. การนำแผนสู่การปฏิบัติ	- บรรยาย - สรุปผลการวิเคราะห์ - แนะนำการนำแผนสู่การปฏิบัติ	๓๐ นาที	๓๐ นาที

สื่อการเรียนรู้

๑. วิทยากรบรรยาย/นำปฏิบัติการวิเคราะห์ชุมชน
๒. วีดิทัศน์
๓. คู่มือการจัดการชุมชน
๔. ผังออกแบบการวิเคราะห์/แผนชุมชน

การวัดประเมินผล

๑. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้/การมีส่วนร่วม
๒. ประเมินผลความรู้/ความเข้าใจ

เงื่อนไขการจบหลักสูตร

๑. เรียนครบตามเนื้อหาหลักสูตร
๒. มีผลการประเมินตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐